

Evropa se musí stát vsutku politickým projektem svých euroobčanů

9.12.2023 - | PROTEXT

„Diskusi na téma ochrany a aktivního prosazování evropských hodnot a také obranyschopnosti států EU s ohledem na aktuální geopolitickou situaci považuji za nesmírně důležitou,“ zdůraznil ve svém poselství ministr Martin Dvořák, který společně s poslancem Janem Berkim (oba za Hnutí STAN) přijal nad akcí záštitu.

Poslanec Jan Berki se dotázal, zda některé z evropských hodnot, jako jsou solidarita, sounáležitost, radost z různorodosti, nejsou v mechanismech EU příliš skryty, zda o nich dostatečně mluvíme a vidíme je. *„Pochopili všichni ti, kteří jich využívají, že je třeba je chránit? A že k jejich ochraně musíme být silní? A že silní můžeme být jenom společně?“*

Bývalý předseda vlády a evropský komisař a nynější předseda Evropského hnutí v ČR Vladimír Špidla navázal tím, že *„Evropská unie byla a je primárně projektem politickým. Ekonomické prvky, jakkoliv jsou důležité, jsou pouze nástrojem k základnímu cíli, totiž k uchování míru. Evropa musí posílit svoji suverenitu, jakkoliv ji můžeme chápat široce, a to jak politickou, obrannou, tak i ekonomickou. V dlouhodobém střetnutí s Ruskou federací je nutné vytvořit daleko silnější vlastní obrannou kapacitu, což není pouze záležitost technická a zbrojní, nýbrž je to i záležitost politická. Unie ovšem potřebuje posílit svoji autonomii nebo chcete-li odolnost i v dalších oblastech - ve vědě a inovacích, např. v oblasti umělé inteligence.“* A apeloval na změny ve fungování EU, aby EU v budoucnu rozšířená na 36 států mohla jednat dostatečně efektivně. *„Originalita EU spočívá ve sdílené suverenitě. V komunitární metodě vytvořila evropská unie originální nástroj, jehož efektivita je daleko vyšší než efektivita pouhé mezivládní koordinace. Rozvíjení a uchování této metody je naší povinností, naším vkladem do přežití moderní civilizace,“* uzavřel.

Ve stejném duchu pokračoval i nestor italské politiky, bývalý asistent jednoho z „otců Evropy“ Altiero Spinelliho a nynější předseda Evropského hnutí v Itálii Pier Virgilio Dastoli: *„V současném uspořádání je evropské občanství ve skutečnosti doplňkové k národnímu občanství. Práva, která Smlouvy EU evropským občanům přiznávají, jsou navíc omezena na určité oblasti, i když důležité; chybí také předpoklady (např. v postupech pro volby do Evropského parlamentu) pro vytvoření evropského veřejného prostoru, kde jsou sdílené hodnoty, práva a povinnosti doprovázeny pocitem loajality ke společným institucím.“*

Diskuse v prvním bloku se točila kolem neblahého dědictví klausovského utilitárního pohledu na EU jako zdroje peněz a neochotného plnění závazků „přicházejících z Bruselu“. Předseda Českého centra Mezinárodního PEN Klubu Ondřej Vaculík to formuloval následovně: *„Jako by Evropské unie byly dvě: Jedna užitečná, která svými dotacemi pomáhá rozvoji našich obcí a obnově krajiny kolem nich, a jedna škodlivá, která nám naopak vnucuje různá nařízení, byrokratizuje náš život a často omezuje to, na čem si zrovna tolik zakládáme. Například nebyť elektromobility, kdo by tušil, jak milujeme spalovací motory?! ... Je to rozkladné dílo některých politiků, kteří bez ohledu na vyšší evropské zájmy manipulují své potenciální voliče,“* dodal a připomněl, že například Německo či Ukrajina mají pohled diametrálně odlišný.

Přínosy EU jsou však jiné než ekonomické. *„Občané očekávají od politiků především zajištění bezpečnosti a prosperity,“* zmínil Viktor Daněk, na něhož reagovali další řečníci - bývalá místopředsedkyně Senátu Alena Gajdušková, dřívější ministr zahraničí Černé Hory Miodrag Vlahovič, jenž se logicky věnoval touze nových států po připojení se k EU, a pan Petr Fleischmann.

Blok odpolední se pak věnoval bezpečnosti - a přínosu zemí EU společné obraně v rámci NATO. Místopředseda Evropského hnutí v ČR Pavel Trantina na začátku připomněl prorocká slova Václava Havla z února 2008: *„Na východ od prostoru, který chrání NATO, nenápadně, ale nezadržitelně vzniká poměrně nový typ diktatury. Všechny základní lidské a občanské svobody jsou tu zvolna a nenápadně potlačovány...”* řekl tehdy k Rusku a dodal, že *„východní hranice Evropské unie a NATO - nejasná na rozdíl od jejich hranic západních - by měla být nejen co nejdřív a co nejpřesněji dohodnuta, ale měla by být i totožná.”* Přitom do západního okruhu počítal také budoucí demokratickou Ukrajinu a Bělorusko.

K živé diskusi přispěla také přítomnost ukrajinského plukovníka ve výslužbě Dmitrije Kalužného, který mimo jiné řekl: *„27 let jsem pomáhal tvořit novodobou ukrajinskou armádu. Mysleli jsme se, že staneme součástí Evropské unie a NATO před 15 lety, pak ještě před událostmi na Majdanu. Nestalo se, a teď nás to stojí úsilí, životy a hromadu peněz.”* A dodal, že zatímco Ukrajinci snižovali stav armády z 800.000 na nedávných 200.000, Rusové dělali za pomoci hybridní války všechno proto, aby ukořistění ukrajinského území bylo lehkým úkolem. To se jim nezdařilo mj. díky podpoře evropských států, za niž poděkoval, a vyzval k jejímu zesílení. Protože nyní jsou to především stateční Ukrajinci, kteří doslova krvácejí za naše evropské hodnoty.

Český velvyslanec při NATO Jakub Landovský vidí hodnoty evropské jako hodnoty západní. Vysvětlil politiku otevřených dveří, kde *“NATO se nerozšiřuje nějakou vědomou činností, je to organizace, která má ve své misi Evropu celistvou, svobodnou a v míru. A na základě této mise, tohoto atraktivního souboru hodnot, se k němu připojují další země.”* Ocenil také vysokou míru realistického pohledu na současnou Evropu, NATO, stav mezinárodních vztahů a obranných kapacit ve světě. Tomu, například konkurenci evropských zbraňových systémů ve srovnání s těmi americkými se věnoval expert německého vydavatelství Monch a dlouholetý pracovník Deutsche Marshall Fund v minulých desetiletích Tomáš Chlebeček. Philippe Michel Kleisbauer, poslanec Národního shromáždění Francie v letech 2017-2022, představil velice stručně pozici Francie, kterou měl možnost obhajovat koncem minulého desetiletí jako vedoucí francouzské delegace do Parlamentní shromáždění NATO tak, že Francie je otevřena jakékoli spolupráci v oblasti vývoje a výroby evropským projektům v této oblasti, ale vždy je důležité, aby byly součástí plánování NATO. Mír lze zachovat jen tehdy, bude-li mít potenciální agresor pocit, že nemůže vyhrát, zaznělo v diskusi mnohokrát. NATO je dle Kleisbauera nástrojem naší bezpečnosti, ale nikoli dostačujícím. *„Samozřejmě silná ekonomika, schopnost rozhodování, fungující jednotný trh, dodržování vlády práva a úcta k lidské důstojnosti jsou vedle svobody a demokracie základem pro spokojený život Evropanů,”* dodal. I proto rezonovala slova Petra Jantače, že současná Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU v dnešní době nedostačuje. *„Evropská unie musí být nadána, vedle současné úřední pravomoci, i politickou mocí. Neboť válka je výsostně politickou záležitostí. Kdo nemůže vládnout, nemůže ani válčit. Kdo nemůže válčit, nemůže ani zajistit zachování míru.”*

Z konference jasně vyplynula potřeba představovat Evropu jako politický projekt. Na to se bude Evropské hnutí v České republice v následujícím období, zejména před volbami do Evropského parlamentu, soustředit.

Videozáznam celé akce: <https://videoarchiv.psp.cz/playa.php?cast=3636>

ČTK ke zprávě vydává obrazovou přílohu, která je k dispozici na adrese <https://www.protext.cz>.

<https://www.ceskenoviny.cz/tiskove/zpravy/evropa-se-musi-stat-vskutku-politickym-projektem-svych-euroobcanu/2451649>